

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Decizie tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

DECIZIE

Cererea nr. 48027/10
LE BRIDGE CORPORATION LTD S.R.L.
v. Republica Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Doua), statuând la 27 martie 2018 într-un Comitet compus din:

Ledi Bianku, *Președinte*,

Nebojša Vučinić,

Jon Fridrik Kjølbro, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefierul adjunct al Secției*,

Având în vedere cererea de mai sus depusă la 27 iulie 2009,

Având în vedere observațiile prezentate de către guvernul reclamat și observațiile prezentate în replică de către reclamantii,

După deliberare, decide după cum urmează:

ÎN FAPT

1. Compania reclamantă, Le Bridge Corporation LTD S.R.L., este o companie înregistrată în Republica Moldova a cărui acționar unic și director executiv este dl Franck Charles Arif, cetățean francez. Compania reclamantă este reprezentată în fața Curții de către dl I. Păduraru, avocat în Chișinău.

2. Circumstanțele cauzei, prezentate de către părți, pot fi rezumate după cum urmează.

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

A. Contextul cauzei

3. În aprilie 2008 Guvernul Republicii Moldova a decis să creeze o rețea de magazine duty-free și a organizat o licitație pentru dreptul de a construi și a deschide magazine la cinci puncte de trecere a frontierei. La 20 mai 2008 compania reclamantă a fost declarată drept câștigător al licitației de către Ministerul Economiei. Ulterior, compania reclamantă a încheiat un acord cu Serviciul Vamal, a obținut licențele necesare și până în toamna lui 2009 a terminat construcția a patru din cele cinci magazine duty-free. Până în decembrie 2009 au început să funcționeze trei magazine.

B. Procedura în fața instanțelor naționale

4. La 31 decembrie 2009 compania D., una din cei trei participanți la licitație, a inițiat o acțiune în fața Judecătoriei Economice Chișinău împotriva Ministerului Economiei, a societății reclamante și a Serviciului Vamal, solicitând anularea deciziei Ministerului Economiei cu privire la rezultatele licitației și a acordului ulterior încheiat între societatea reclamantă și Departamentul Vamal. Compania D. a susținut că în conformitate cu prevederile legii nu ar fi trebuit să fie organizată nicio licitație și că în orice caz societatea reclamantă nu era eligibilă să participe la licitație din cauza lipsei de experiență de cinci ani în domeniul comerțului duty-free, în modul prevăzut de către condițiile licitației. De asemenea, solicitanta a indicat că ea era singura companie cu experiența necesară și a cerut suspendarea rezultatelor licitației, în calitate de măsură interimară.

5. În apărarea lor, compania reclamantă și ceilalți pârâți au invocat, *inter alia*, că acțiunea era inadmisibilă, deoarece compania D. solicitase anularea unui act administrativ al Guvernului care putea fi contestat doar în conformitate cu Legea contenciosului administrativ în termen de treizeci de zile și doar în fața curții de apel. Cu referire la fondul cauzei, societatea reclamantă a susținut că avea o experiență de cinci ani în domeniul comerțului de import-export.

6. La 28 mai 2010 Judecătoria Economică de Circumscripție Chișinău a acceptat raționamentele companiei D. și i-a admis acțiunea. Instanța a respins argumentele societății reclamante cu privire la aplicabilitatea Legii contenciosului administrativ, constatând că se aplicau normele generale ale Codului de procedură civilă.

7. Compania reclamantă a depus cerere de apel, invocând, *inter alia*, că cererea trebuia examinată în conformitate cu Legea contenciosului administrativ și, prin urmare, acțiunea companiei D. era tardivă și nefondată.

8. La 7 aprilie 2010 Curtea de Apel Economică a menținut hotărârea instanței inferioare, efectuând câteva modificări minore în textul acesteia, și a adăugat în dispozitivul deciziei sale o mențiune potrivit căreia compania D. fusese desemnată câștigătoare a licitației.

9. Compania reclamantă a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție, invocând argumente similare cu cele din cererea de apel. De asemenea, ea a invocat că Curtea de Apel Economică a desemnat compania D. în calitate de câștigător al licitației, fără a exista astfel de pretenții în acțiunea inițială. Compania reclamantă s-a plâns și de faptul că primele două instanțe i-au încălcat drepturile garantate de Articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenție.

10. La 24 noiembrie 2010 Curtea Supremă de Justiție a respins recursul companiei reclamante fără a aduce raționamente noi. La fel ca și instanțele inferioare, Curtea Supremă a confirmat punctul de vedere al companiei D. că experiența celor cinci ani s-ar fi referit la comerțul duty-free și nu la alte domenii de comerț mai generale, e.g. activitatea de import-export.

C. Procedura în fața Tribunalului arbitral al Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investiții („ICSID”)

11. În iulie 2012 acționarul unic al companiei reclamante, dl Franck Charles Arif, a inițiat un litigiu în fața Tribunalului arbitral ICSID în baza acordului bilateral dintre Guvernele Republicii Moldova și al Franței din 1997 cu privire la promovarea reciprocă și protecția investițiilor.

12. În acțiunea sa, dl Arif și-a întemeiat pretențiile pe aceleași circumstanțe de fapt ca și în prezenta cerere și pe unele evoluții de fapt care au urmat după introducerea prezentei cereri în fața Curții. Printre plângerile detaliate înaintate de către domnul Arif au fost și plângerile comunicate de către Curte guvernului reclamat în prezenta cauză. Dl Arif a susținut că Republica Moldova a fost responsabilă pentru încălcarea acordului moldo-francez din 1997 privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor. El a solicitat o compensație din partea Guvernului Republicii Moldova pentru investițiile pierdute, eventualul venit ratat și prejudiciul moral.

13. Guvernul Republicii Moldova a susținut, *inter alia*, că dl Arif nu avea vreo calitate procesuală, deoarece anume Le Bridge a fost parte la procedurile interne, și nu el. La acest argument, dl Arif a obiectat următoarele:

„...nu a fost necesar ca dlui Arif personal să nu i se fi făcut dreptate, în modul invocat de către reclamat. Dimpotrivă, a fost suficientă existența unei injustiții care l-a privat pe dl Arif de investițiile sale, care, la rândul său, a constituit o încălcare din partea Moldovei a obligației sale de a acorda un tratament just și echitabil investițiilor Reclamantului” .

14. Tribunalul arbitral ICSID a hotărât că dl Arif avea o calitate procesuală și în hotărârea sa din 8 aprilie 2013 a respins majoritatea

plângerilor formulate de domnul Arif, inclusiv cele comunicate Guvernului Republicii Moldova de către Curte în prezenta cauză. Tribunalul a constatat, *inter alia*, că, în pofida procedurilor judiciare în care fusese implicată compania reclamantă, ea totuși a putut deschide patru magazine duty-free la punctele de trecere a frontierei.

15. Tribunalul arbitral a oferit răspunsuri detaliate la plângerile companiei reclamante invocate în cadrul procedurilor de la Strasbourg. Astfel, în legătură cu plângerea companiei reclamante cu privire la lipsa competenței Curții Economice de a examina cauza, Tribunalul arbitral a declarat următoarele:

“Tribunalul a studiat diferitele prevederi legale. El a conchis din raportul de expertiză a Prof. Belei că multe din modificările dreptului procedural și, în special, ale contenciosului administrativ erau noi pentru sistemul juridic moldovenesc. De asemenea, el a analizat Acordul din 1 iulie 2008 și contractele de arendă cu birourile vamale locale. El înțelege că în ambele cazuri una din părți la acorduri este o autoritate publică și că obiectul acestora este utilizarea terenurilor publice, în modul prevăzut în articolului 2 din Legea contenciosului administrativ. Cu toate acestea, Tribunalul este conștient de faptul că acordul și contractele de arendă conțin, în mare parte, dispoziții care nu sunt străine contractului de arendă în cadrul dreptului privat. Tribunalul nu este sigur dacă acestea sunt „în virtutea prerogativelor de putere publică”, în modul prevăzut la același articol.

Pe de altă parte, Tribunalul a constatat că articolul 29 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova a stabilit competența „judecătoriilor economice” în cazul disputelor care decurg, *inter alia*, din raporturi juridice funciare și, în anumite circumstanțe, din acte administrative cu implicarea necondiționată a administrației.

Cu alte cuvinte, Tribunalul se confruntă cu o chestiune complexă a dreptului procedural al Republicii Moldova, care a primit răspunsuri diferite și contradictorii din partea sistemului judiciar și a experților profesioniști cu privire la legislația moldovenească. Ambele interpretări se bazează pe argumente și pe textul și obiectivele legii. Tribunalul nu este în poziția și nici nu are competența de a lua parte la această controversă. Dacă s-ar fi angajat în aceasta, el ar fi într-adevăr o curte de apel care ar decide asupra deciziilor luate de către sistemul judiciar din Moldova.

Rolul Tribunalului este limitat la a determina dacă, prin aplicarea unor proceduri neîntemeiate și de rea-credință, sistemul judecătoresc a comis o injustiție. Tribunalul nu a constatat acest fapt”.

16. În legătură cu argumentul companiei reclamante cu referire la faptul că instanțele naționale nu ar fi aplicat termenul de prescripție de treizeci de zile, Tribunalul arbitral a declarat următoarele:

„Tribunalul a studiat articolul 17 din Legea contenciosului administrativ. Termenul normal pentru o reclamație este de 30 de zile. Acesta începe să curgă din momentul în care petiționarul este informat despre un anumit act. Curtea Supremă a constatat:

„*Cererile de participare la licitație au fost recepționate și păstrate cu confidențialitate de către autoritatea responsabilă de licitație. Colegiul nu găsește dovezi plauzibile potrivit cărora reclamantul intimat ar fi avut acces liber la cererile*

altor concurenți, pentru a-și face opozabil dreptul său de a contesta participarea pârâtului recurent la licitația publică”.

Curtea Supremă a dedus din această declarație de fapt că prima instanță și instanța de apel au decis în mod corect să accepte cererea tardivă. Tribunalul nu este în poziția și nu are competența de a relua și reexamina circumstanțele cauzei. În aceste condiții, el nu poate statua că ar fi avut loc o evidentă aplicare eronată a dreptului procedural sau existența unei proceduri marcate de o rea-credință”.

17. Cu referire la plângerea companiei reclamante potrivit căreia instanțele judecătorești au adjucecat companiei solicitante mai mult decât aceasta ceruse, Tribunalul arbitral a constatat următoarele:

„De asemenea, Tribunalul a examinat decizia Curții de Apel Economice, care a declarat compania solicitantă „în calitate de câștigător al licitației pentru înființarea unei rețele de magazine „duty-free” la punctele de trecere a frontierei de stat”, deși anterior acesta a declarat că solicitantul a solicitat doar anularea rezultatului licitației ca ilegal. Instanța a susținut că rezultatele concursului au încălcat drepturile solicitantului și că compania reclamantă fusese unicul alt participant la licitație. Curtea Supremă a reexaminat chestiunea și a constatat că decizia Curții de Apel Economice nu a dezavantajat Le Bridge. Ea a declarat că:

„instanța de recurs este convinsă că aceasta este singura modalitate de restabilire a drepturilor companiei solicitante, ținând cont de faptul că nu existau alți concurenți care își revendicau drepturile de câștigători, iar autoritatea responsabilă de licitație nu a făcut referire la obiecțiile cu privire la incompatibilitatea companiei solicitante cu cerințele licitației”.

Tribunalul notează că concurentul nu a înaintat o cerere oficială de a fi declarat câștigător al concursului. În pofida acestui fapt, acesta și-a continuat în mod explicit acțiunea de a elimina Le Bridge și, în mod logic, de a-i lua locul. Ca urmare a recursului depus de către Le Bridge, compania D. a susținut în mod evident decizia Curții de Apel Economice. Tribunalul consideră că Curtea de Apel Economică într-adevăr a decis *ultra petita* înlocuirea unei cereri oficiale cu deducerea ei logică. Aceasta a fost o eroare și a rămas o eroare în pofida scuzelor formulate de către Curtea Supremă.

Este eroarea afectată de părtinire și rea-credință inadmisibile? Tribunalul nu este convins de aceasta din următoarele motive: deciziile instanței nu au avut niciun impact negativ asupra poziției și a afacerilor companiei Le Bridge. Pentru compania Le Bridge, partea importantă a deciziei a fost invalidarea rezultatului licitației care a declarat-o câștigătoare. Ulterioara declarație nejustificată cu privire la un alt câștigător de fapt nu a dezavantajat nici Le Bridge și, indirect, nici pe dl Arif. Acest lucru ar fi putut fi diferit dacă ar fi fost menținut statutul de exclusivitate a dreptului la afaceri duty-free. Statul invalidase deja dreptul de exclusivitate de a deschide și opera magazine la frontieră din motive de concurență. În plus, rezultatele licitației și acordul din 1 iulie 2008 au fost anulate, inclusiv presupusele drepturi la exclusivitate. Aceasta a permis companiei Le Bridge să-și continue operațiunile, alături de concurentul câștigător, în magazinele sale de la punctele de trecere a frontierei care au fost identificate în documentele de licitație. Prin urmare, decizia eronată a Curții de Apel Economice nu a avut niciun efect asupra Le Bridge. A fost greșit, dar nu vădit nejust”.

18. În pofida constatărilor de mai sus, Republica Moldova a fost găsită responsabilă pentru încălcarea a numeroase prevederi ale acordului moldo-francez din 1997 ca urmare a imposibilității companiei reclamante de a

deschide un al cincilea magazin duty-free la aeroportul din Chișinău, plângere care nu constituie obiectul prezentei cereri. Guvernul Republicii Moldova a fost obligat să plătească dlui Arif despăgubiri în sumă de 35136294 lei moldovenești (echivalentul a aproximativ 2187487 euro la acel moment). Aparent, Guvernul Moldovei a respectat decizia de mai sus și a plătit despăgubirea acordată dlui Arif.

II. MATERIALELE RELEVANTE NON-CONVENȚIONALE

19. Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor relative la Investiții (ICSID) este o instituție internațională de arbitraj înființată în 1965 pentru soluționarea litigiilor juridice și concilierea dintre investitori internaționali. ICSID face parte și este finanțat de Grupul Băncii Mondiale, cu sediul la Washington, D.C., în Statele Unite. Ea este o instituție autonomă și multilaterală specializată care încurajează fluxul internațional de investiții și atenuează riscurile necomerciale printr-un tratat elaborat de către directorii executivi ai Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare și semnat de către statele membre. Începând cu luna mai 2016, 153 state membre contractante au convenit să pună în aplicare și să susțină atribuțiile arbitrale în conformitate cu Convenția ICSID.

PLÂNGERI

20. Compania reclamantă se plânge, în baza Articolului 6 § 1 din Convenție, că dreptul său la un proces echitabil de către un tribunal instituit prin lege ar fi fost încălcat, deoarece instanțele economice nu fuseseră competente să examineze cauza respectivă. De asemenea, ea susține că soluția dată de către instanțe a venit în contradicție cu principiul securității raporturilor juridice, deoarece acțiunea fusese admisă după expirarea termenului de treizeci de zile. În plus, procedurile ar fi fost incorecte, deoarece instanțele au adjudecat companiei D. mai mult decât prevedea cererea sa, iar instanțele nu și-au motivat deciziile în mod suficient. De asemenea, compania reclamantă susține că instanțele naționale nu au respectat principiul egalității armelor, nefiind imparțiale.

21. Compania reclamantă susține că dreptul său la respectarea proprietății garantat de către Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție a fost încălcat ca urmare a procedurilor civile inechitabile.

ÎN DREPT

22. Guvernul a susținut că cererea trebuie declarată inadmisibilă în baza Articolului 35 § 2 (b) din Convenție, deoarece aceleași capete de plângeri au fost înaintate de către reclamant în fața altei instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare, *id est* ICSID.

23. Compania reclamantă a fost de acord cu argumentele Guvernului că ICSID ar putea fi considerată „o altă instanță internațională de anchetă sau de reglementare” în sensul Articolului 35 § 2 (b) din Convenție și că aceleași plângeri au fost înaintate în fața ei. Cu toate acestea, bazându-se pe hotărârea în cauza *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Rusia* (nr. 14902/04, 20 septembrie 2011), compania reclamantă a susținut că reclamanții în fața cele două instanțe internaționale sunt diferiți. În special, dl Franck Charles Arif a participat în procedurile în fața ICSID în calitate sa de persoană fizică și investitor, în timp ce în procedura de la Strasbourg reclamantul era persoana juridică Le Bridge. Potrivit companiei reclamante, faptul că dl Arif deținea 100% din acțiunile societății reclamante nu era relevant în prezenta cauză.

24. Articolul 35 § 2 (b) din Convenție prevede următoarele:

„2. Curtea nu reține nicio cerere individuală introdusă în virtutea Articolului 34, în cazul în care:

...

(b) ea este în mod esențial aceeași cu o cerere examinată anterior de către Curte sau deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și dacă nu conține fapte noi.”

25. Curtea amintește că scopul acestei dispoziții este evitarea pluralității procedurilor internaționale cu referire la aceleași cauze. Acest lucru se realizează prin limitarea competenței Curții cu privire la orice cerere care intră sub incidența dispoziției. Curtea nu este competentă să se pronunțe asupra acestor cazuri (a se vedea *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos*, precitată, § 520, cu referirile ulterioare).

26. Curtea observă, în primul rând, că părțile nu contestă faptul că ICSID constituie o altă procedură internațională în sensul acestui criteriu de admisibilitate. Pentru ca acest criteriu de admisibilitate să fie aplicabil, cererea adresată Curții trebuie să fie „în mod substanțial aceeași” cu plângerea înaintată la ICSID. Ținând cont de examinarea detaliată a reclamației dlui Arif de către ICSID, Curții îi este clar că plângerea în baza Convenției este în fond aceeași. Într-adevăr, esența argumentului în ambele seturi de proceduri internaționale este că procedurile civile în fața instanțelor naționale fuseseră inechitabile.

27. Acest lucru nu este suficient, totuși, pentru soluționarea problemei în baza Articolului 35 § 2 (b) din Convenție. În conformitate cu principiile stabilite în jurisprudența Curții, reclamantul în fața altei entități internaționale ar trebui să fie același cu reclamantul în fața Curții (a se vedea *Folgerø și alții v. Norvegia*, (dec.), nr. 15472/02, 14 februarie 2006, cu referirile ulterioare).

28. Curtea amintește că o situație oarecum similară a fost examinată în cauza *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos* (pre-citată), în care un grup de acționari reprezentând șazeci la sută din totalul acțiunilor societății reclamante au introdus o acțiune în fața unui tribunal de arbitraj. Curtea a constatat că reclamanții din cele două proceduri nu erau aceiași, deoarece, *inter alia*, acționarii în procedura de arbitraj participaseră niciodată, direct sau indirect, la procedurile din Strasbourg.

29. Spre deosebire de cauza *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos* (pre-citată), cu referire la numeroși acționari care nu și-au coordonat acțiunile și nu erau conștienți de acțiunile companiei reclamante, doar o parte din ei depunând cereri la tribunalele de arbitraj, prezenta cauză avea doar un singur acționar implicat direct în procedurile de la Strasbourg. De asemenea, dl Arif a fost directorul executiv al societății reclamante și, în această calitate, a semnat formularul de cerere atunci când a introdus plângerea la Curte.

30. Curtea amintește în acest sens că, în timp ce perforarea „valului corporativ” sau ignorarea personalității juridice a unei societăți va fi justificat doar în circumstanțe excepționale (*Agrotexim și alții v. Grecia*, 24 octombrie 1995, § 66, Seria A nr. 330-A), ea a acceptat existența unor astfel de circumstanțe excepționale în scopul statutului de victimă în cazul în care unicul proprietar și acționar aduce o plângere împotriva actelor care afectează direct societatea (*Hubert Ankarcrona v. Suedia*, (dec.), nr. 35178/97, 27 iunie 2000).

31. De asemenea, Curtea notează că în cadrul procedurii în fața Tribunalului arbitral ICSID, guvernul a susținut că dl Franck Arif nu a fost citat pentru că nu a fost parte în procedura internă. În această privință, dl Arif a contestat faptul că Le Bridge nu putea fi disociat de el ca investitor (a se vedea paragraful 13 de mai sus).

32. În această privință, Curtea notează că în observațiile sale în baza Articolului 41 din Convenție compania reclamantă nu s-au disociat de dl Arif și a declarat următoarele:

„Reclamantul comunică Curții că nu va depune în cadrul acestui proces cererea cuantificată pentru prejudiciul material și moral provocat ca urmare a încălcării Convenției de către Republica Moldova.

Reclamantul intenționează să-și prezinte pretențiile de satisfacție echitabilă în cadrul procesului de arbitraj în fața ICSID, inițiată de dl Franck Arif, deținătorul Le Bridge [...]”

33. În asemenea circumstanțe, Curtea nu poate decât să concluzioneze că plângerile în fața sa și a Tribunalul arbitral ICSID au fost în esență prezentate de același reclamant. Astfel, cererea este substanțial aceeași ca o chestiune care a fost deja supusă „altei instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și nu conține informații noi”. Prin urmare, aceasta trebuie respinsă în conformitate cu Articolul 35 §§ 2 (b) și 4 din Convenție.

Din aceste considerente, Curtea, în unanimitate,

Declară cererea inadmisibilă.

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 19 aprilie 2018.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Ledi Bianku
Președinte